

BÍLÝ RYBÍZ

a jeho přínos pro pěstitele

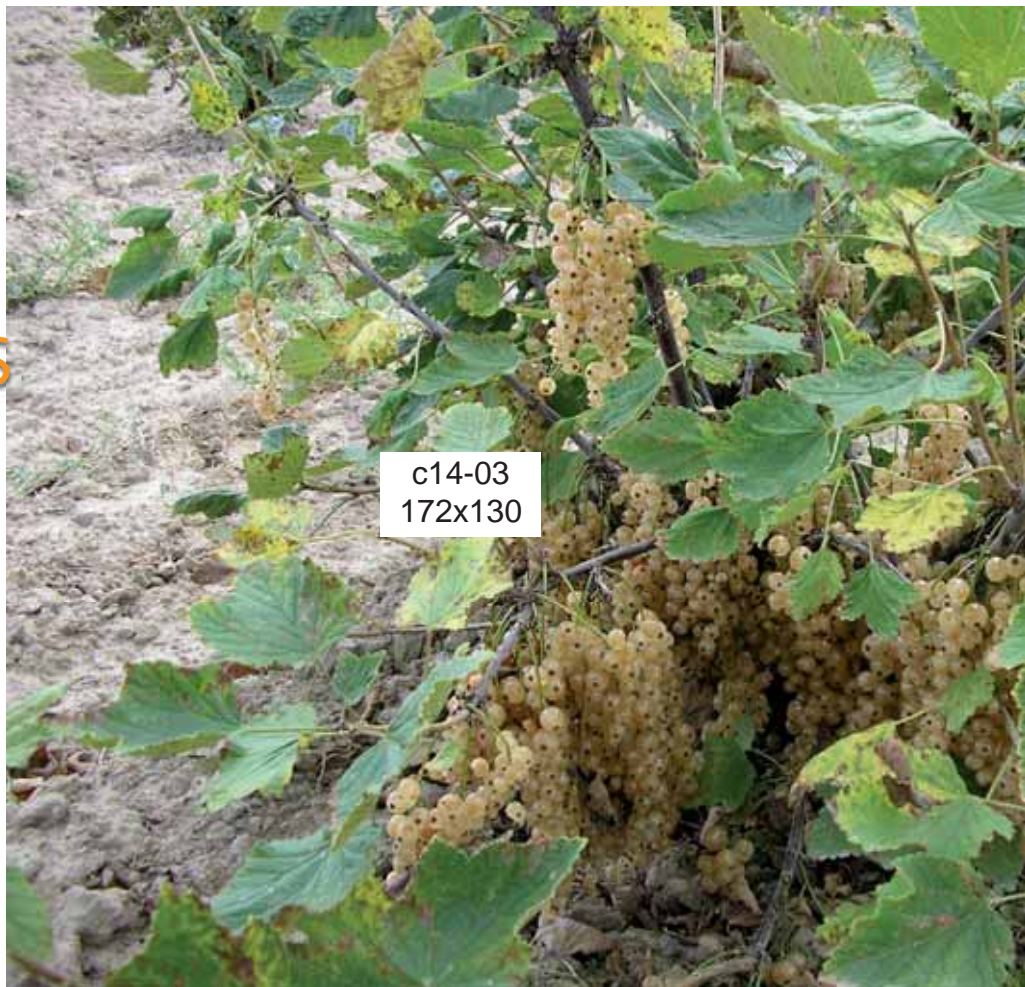
Kolekci červenoplodých a černoplodých rybízů velice významně doplňují odrůdy běloplodé. Díky vysoce výnosným a kvalitním odrůdám má stále zastoupení v našich zahradách. Tyto odrůdy vynikají pravidelnými, každoročními vysokými sklizněmi plodů s velkou výtěžností šťávy. Vyzrálé hrozny zlatavých bobulí se dají konzumovat přímo, jako stolní ovoce pro svou jedinečnou sladkokyselou a aromatickou chuť, a to především odrůdy Jantar, Orion a Primus. Ostatní odrůdy jsou o něco kyselejší. Všechny se hodí pro další zpracování spolu s červeným a černým rybízem, malinami, angreštem apod. na šťávy, marmelády, rosoly a také na mražené ovoce a dřeně. Ovočné víno připravené z přezrálých sladkých bobulí odrůdy Jantar svou vůní a chutí připomíná víno z pravých hroznů. Jednotlivé odrůdy bílého rybízu se také liší množstvím vitamínu C. Blanka má okolo 30 mg, Primus 44 mg, Jantar až 55 mg vit. C ve 100 g dřeně (měřeno ÚKZÚZ Dobruška).

Sortiment u nás pěstovaných odrůd bílých rybízů je poměrně bohatý. Staré kultivary jako Bílá Perla, Versaillský bílý, Dlouhohrozen bílý, Zitawia, Werdavia, Třešňový bílý atd. se již nepěstují, byly překonány novými, mnohem výnosnějšími a odolnějšími sortami. Koncem minulého století (před rokem 2000) se v Bojnících a ve Velkých Losinách podařilo vyšlechtit právě takovéto odrůdy

c14-01
59x76

Jantar – raná „lahůdková“ odrůda bílého rybízu

c14-03
172x130

bílého rybízu, které se v hojně míře rozšířily nejen u nás, ale staly se oblíbenými i v zahraničí.

Při křížení se využívají dobré vlastnosti čtyř botanických druhů rybízů. *Ribes sativum*, *R. rubrum*, *R. petraeum* a *R. multiflorum*. Kultivary jednotlivých druhů *Ribes* se v kombinačním šlechtění projevují různě. Např. kultivary *R. rubrum* se významně

sprchávají. Z křížení dvou červenoplodých odrůd vzniká kolem 3 % hybridů s bílými plody.

V naší republice se v současné době pěstuje a množí šest běloplodých odrůd. Z Velkých Losin pocházejí Jantar a Orion. Odrůda **Jantar** je od roku 1995 registrována a právně chráněna. Vznikla při křížení odrůd Vierlandský a Heros. **Tvoří nižší kulovité keře, dosahující výšky asi 140 cm**, s bohatým plodonosným obrostem. Hrozen je středně dlouhý se středně velkými **bobulemi zlatavé barvy**, jemné, sladké a lahodné chuti. Dají se dobře konzumovat v čerstvém stavu, **jsou výborným stolním ovocem**. Lze z nich také vyrobit velmi dobré přírodní šťávy a víno. Jde o raně zrající odrůdu, **zraje ve stejné době jako Losan**. Netrpí antraknózou, je však častěji napadána mšičí rybízovou. Pro dobré výnosy vyžaduje vlhčí klima, **úspěšně se pěstuje i v podhorských oblastech**.

c14-02
76x62

Orion po dozrání dlouho neopadává, chutná i po přezrání, v září.

uplatňují velikostí bobulí, negativně však poléhavým vzrůstem keřů. Kultivary *R. petraeum* vyšší odolností listů vůči houbovým chorobám, širší adaptabilitou k různým ekologickým podmínkám (zejména v chladnějších oblastech s vyššími srážkami), předávají vzpřímený růst a dobře rozložený plodonosný obrost. Potomstvo *R. multiflorum* se prosazuje velice výrazně délkou hroznů, počtem bobulí a malou náchylností ke

Také **Orion** je všestranně použitelnou, středně pozdní odrůdou. Registraci má od roku 1996 a je také právně chráněn. Pochází z křížení odrůd Heinemannův pozdní a Holandský červený. Keře jsou velmi vysoké, v dobrých podmínkách až 180 cm, se silnými, vzpřímenými kosterními větvemi. Hrozen je dlouhý, s dlouhou stopkou a v průměru s 18 bělavě žlutými, středně velkými bobulemi a s malým obsahem peckiček. Velkou **předností této odrůdy je svěží**

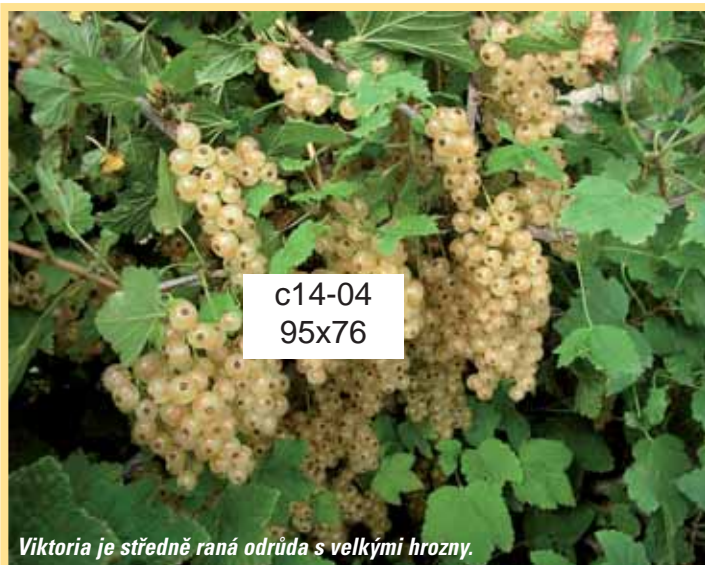

Blanka – plodná odrůda z Bojnic, která snáší sušší stanoviště.

sladkokyselá, **aromatická chuť plodů**, které neztrácejí na své kvalitě a dají se konzumovat **i po přezrání někdy i začátkem září**. Jde o vitální, plastickou odrůdu, která **má nejchutnější plody z popisovaných bílých rybízů**. Netrpí antraknozou ani padlím.

Z Bojnického šlechtění pocházejí odrůdy Blanka a Primus. Obě povoleny v roce 1977. **Blanka** je

křížencem odrůdy Red Lake a Heinemannův pozdní. **Keře jsou mohutnější, rozložité, široce kulovité**. Pro bujnější růst a velkou násadu bobulí se **plodonosný obrost často vylamuje a jednoleté výhony poléhají**. Hrozen je velmi dlouhý s až 3 cm dlouhou stopkou. Průměrný počet bobulí je okolo 25 až 30. Jsou velké zlatavě žluté barvy. Chuť je však i po přezrání v našich podmínkách dosti kyselá. **Příliš se nehodí na přímý konzum**. Zraje pozdě ve třetí dekádě července. Netrpí antraknozou ani sprcháváním, ale je však indikátorem výskytu hnědého padlí angreštového u běloplodých odrůd. **Dá se s úspěchem pěstovat i v sušších oblastech.**

Viktoria je středně raná odrůda s velkými hrozny.

Primus pochází ze stejného křížení. Keře jsou vzpřímené, středně vysoké, hustší. Hrozen je dlouhý s průměrným počtem bobulí okolo 17. Středně velké, bělavě žluté bobule jsou šťavnaté s příjemně nakyslou chutí. Dá se přímo konzumovat **jako stolní ovoce**. **Keře bohatě a pravidelně plodí, vyžadují však dostatek vláhy**. Primus zraje v polovině července.

Další českou odrůdou je **Viktoria** (registrace v roce 1977), pochází z křížení Heinemannův pozdní a směsí pylu odrůd Red Lake a Jonkheer van Tets. Keře jsou středně vzrůstné, výhony se pod tíhou plodů rozkládají. **Dozrává středně raně**, koncem druhé červencové dekády. Hrozen je velký s nahlučenými bělavě žlutými bobulemi s větším množstvím pečíček a s navinulou kyselavou chutí. Pro vysokou a pravidelnou plodnost **potřebuje vlhké a živinami zásobené půdy**.

Poslední odrůdou, která se množí, je rovněž česká odrůda **Olin**, registrovaná v roce 1999. Vznikla křížením odrůd Heinemannův pozdní a Red Lake. Jedná se o **středně pozdní** odrůdu s dlouhým hrozem a středně velkými bobulemi sladkokyselé, aromatické chuti. **Keře jsou vzrůstnější, dobré výnosy dávají ve vlhčích oblastech**.

Celý tento sortiment odrůd bílého rybízu vyniká především velkou a brzkou plodností. Plody se dají všestranně zpracovávat v domácnostech a v neposlední řadě jsou výborným stolním ovocem.

**Text a foto Danuše Straková
ŠS Velké Losiny**